

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 6/2009 vp

Hallituksen esitys laeiksi verontilityslain ja tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä huhtikuuta 2009 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi verontilityslain ja tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 53/2009 vp).

Toimenpidealoite

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavan aloitteen:

— TPA 20/2009 vp — Lauri Oinonen /kesk:
Seurakuntien yhteisöveron tuoton korottaminen (läh. 17.3.2009)

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Merja Taipalus, valtiovarainministeriö
- ylitarkastaja Ilkka Karjalainen, Verohallitus
- kirkkoneuvos Pirjo Pihlaja, Kirkkohallitus
- kehittämisspäälikkö Annika Suorto, Suomen Kuntaliitto.

Suomen ortodoksinen kirkollishallitus ilmoitti, ettei sillä ole huomauttamista asiaan.

HALLITUKSEN ESITYS JA TOIMENPIDEALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti sekä verontilityslakia että tuloverolakia. Kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettaisiin 10 prosenttiyksiköllä 22,03 prosentista 32,03 prosenttiin, seurakuntien jako-osuutta korotettaisiin 0,8 prosenttiyksiköllä 1,75 prosentista 2,55 prosenttiin ja valtion jako-osuutta alennettaisiin vastaavasti 76,22 prosentista 65,42 prosenttiin verovuosilta 2009—2011 tehtävissä yhteisöveron tilityksissä.

Lait on tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian, ja ne olisivat voimassa 31 päivään joulukuuta 2011.

Toimenpidealoite

Toimenpidealoitteessa TPA 20/2009 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin korottaakseen seurakuntien saamaa osuutta yhteisöveron tuotosta rinnasteisesti kuntien kanssa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina ja

että toimenpidealoite TPA 20/2009 vp hylätään.

Helsingissä 5 päivänä toukokuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Hannes Manninen /kesk
vpj. Kari Rajamäki /sd
jäs. Christina Gestrin /r
Bjarne Kallis /kd
Kyösti Karjula /kesk (osittain)
Esko Kiviranta /kesk
Jari Koskinen /kok
Mikko Kuoppa /vas
Reijo Laitinen /sd
Mika Lintilä /kesk
Olli Nepponen /kok

Kirsi Ojansuu /vihr
Heikki A. Ollila /kok
Markku Rossi /kesk (osittain)
Petri Salo /kok
Minna Sirnö /vas
vjäs. Esko Ahonen /kesk (osittain)
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Reijo Paajanen /kok
Heli Paasio /sd
Kimmo Sasi /kok (osittain)
Tuula Väättäinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Hallitus esittää muutettavaksi väliaikaisesti sekä verontilityslakia että tuloverolakia. Esityksen mukaan kuntien osuus yhteisöveron tuotosta nousee 10 prosenttiyksiköllä, jolloin ne saisivat yhteisöverosta 32,03 prosenttia samalla, kun seurakuntien jako-osuus nousee 0,8 prosenttiyksiköllä 2,55 prosenttiin. Esitykseen ovat antaneet lausuntonsa mm. Suomen Kuntaliitto ja evankelisluterilaisen kirkon Kirkkohallitus. Molempien viesti lakiesityksestä on samansuuntainen: Toimenpide on oikeansuuntainen, mutta vaikutukseltaan riittämätön.

Kuntatalouden näkymät ovat huonontuneet talouskriisin myötä nopeasti. Kuntatalous tulee kiristymään kuluvana vuonna merkittävästi verotulojen supistuessa selvästi vuoden 2008 tasoon verrattuna. Verotulojen jyrkkä aleneminen johtuu pääosin suhdanneherkän yhteisöveron tuoton romahtamisesta. Tulojen supistuminen aiheuttaa kuntatalouteen syvän alijäämän, mikäli ennakoitu tulojen kasvu toteutuu kuluvana ja ensi vuonna. Kuntien kaikkien verotulojen tilitysten arvioidaan alentuvan vajaat 3 prosenttia samalla, kun kuntien kustannustaso nousee mm. palkkasopimusten seurauksena. Niinpä kuntien talous tarvitsee vielä suurempaa panostusta kuin esitetyt 10 prosenttia, jotta kunnat pystyisivät turvaamaan kuntatalouden tasapainon ja kuntapalvelut.

Taantuman seuraukset vaikuttavat luonnollisesti myös seurakuntien toimintaan, ja yhteisö-

veron tuoton lasku tuntuu myös kirkossa. Seurakuntien verotulojen kehitys on hyvin samansuuntainen kuin kunnissa, mutta seurakuntien jäsenrakenteen ja sen kehityksen vuoksi verotulojen aleneminen on jopa kuntapuolen kehitystä jyrkempää. Seurakuntien saamaa yhteisöveron tuoton jako-osuutta on käytetty seurakuntien yhteiskunnallisista tehtävistä aiheutuvien menojen kattamiseen. Hautaustoimen kustannukset olivat viime vuonna noin 107 miljoonaa euroa, ja tänä vuonna niiden arvioidaan olevan 110 miljoonaa euroa. Yhteiskunnallisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta seurakuntien jäsenten ei tule joutua kattamaan hautaustoimen ylläpitokustannuksia kirkollisverotuksen kautta.

Molemmille tahoille, niin seurakunnille kuin kunnillekin, olisi paljon parempi, jos näiden molempien yhteisövero-osuutta nostettaisiin 1,5-kertaiseksi aiotusta. Näin seurakunnat ja kunnat pystyvät myös talouskriisin aikana selviytymään niille annetuista velvoitteista.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että 2. lakiehdotus hyväksytään valio-
kunnan mietinnön mukaisena ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutet-
tuna seuraavasti:

Vastalauseen muutosehdotukset

1.

Laki

verontilityslain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään väliaikaisesti 10 päivänä heinäkuuta 1998 annettuun verontilityslakiin (532/1998) uusi 12 a § seuraavasti:

12 a §

*Veronsaajaryhmien jako-osuudet verovuosina
2009—2011*

Poiketen siitä, mitä verontilityslain 12 §:ssä säädetään, valtion jako-osuus on *60,02* prosenttia, kuntien jako-osuus on *37,03* prosenttia ja seurakuntien jako-osuus on *2,95* prosenttia

yhteisöverosta. Evankelisluterilaisten seurakuntien yhteisövero on 99,92 prosenttia ja ortodoksisien seurakuntien yhteisövero on 0,08 prosenttia seurakuntien yhteisöverosta.

(2 mom. kuten VaVM)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten VaVM)

Helsingissä 5 päivänä toukokuuta 2009

Bjarne Kallis /kd

VASTALAUSE 2

Perustelut

Kuntien jako-osuuden korottaminen 10 prosenttiyksiköllä 32,03 prosenttiin ei vielä riitä täyttämään yhteisöverotuoton vähenemisestä aiheutuva vajetta. Tästä syystä olemme valiokunnassa ehdottaneet korotukseksi 15 prosenttiyksikköä eli jako-osuuden nostamista 37,03 prosentiksi. Tässä yhteydessä on todettava, että tämä ei vielä suinkaan yksinään riitä auttamaan kuntia nykyisessä vaikeassa tilanteessa. Kuntien hyöty yhteisöverotuotosta vaihtelee. Jo siksikin tulisi myös

valtionosuuksia korottaa. Harkinnanvarainen valtionosuus auttaisi eniten niitä kuntia, jotka nyt ovat suurimmissa vaikeuksissa.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 2. lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

Vastalauseen muutosehdotukset**1.****Laki****verontilityslain väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään väliaikaisesti 10 päivänä heinäkuuta 1998 annettuun verontilityslakiin (532/1998) uusi 12 a § seuraavasti:

12 a §

*Veronsaajaryhmien jako-osuudet verovuosina
2009—2011*

Poiketen siitä, mitä verontilityslain 12 §:ssä säädetään, valtion jako-osuus on 60,42 prosenttia, kuntien jako-osuus on 37,03 prosenttia ja seurakuntien jako-osuus on 2,55 prosenttia

yhteisöverosta. Evankelisluterilaisten seurakuntien yhteisövero on 99,92 prosenttia ja ortodoksisien seurakuntien yhteisövero on 0,08 prosenttia seurakuntien yhteisöverosta.

(2 mom. kuten VaVM)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten VaVM)

Helsingissä 5 päivänä toukokuuta 2009

Mikko Kuoppa /vas
Minna Sirnö /vas

VASTALAUSE 3

Perustelut

Hallituksen esityksessä HE 53/2009 vp esitetään, että kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettaisiin 10 prosenttiyksiköllä 22,03 prosentista 32,03 prosenttiin, seurakuntien jako-osuutta korotettaisiin 0,8 prosenttiyksiköllä 1,75 prosentista 2,55 prosenttiin ja valtion jako-osuutta alennettaisiin vastaavasti 76,22 prosentista 65,42 prosenttiin verovuosilta 2009—2011 tehtävissä yhteisöveron tilityksissä.

Sosialidemokraatit ovat kantaneet huolta kuntien taloudellisesta tilanteesta kahden kuluneen vuoden aikana. Tilanne on entisestään heikentynyt viime vuoden loppupuolella ja tämän vuoden aikana. Hallitus on tähän mennessä seurannut tilannetta sivusta ja kehottanut kuntia tehostamaan toimintaansa ja säästämään.

Kuntien verotulot supistuvat ja toimintamenot kasvavat. Tulojen ja menojen välinen erotus on kohoamassa kahteen miljardiin euroon tämän ja ensi vuoden aikana. Alueelliset erot kasvavat. Viennin hiipuessä erityisesti vientiteollisuudesta riippuvaiset paikkakunnat joutuvat koville, kun ensimmäisenä alenevat monelle kunnalle elintärkeät yhteisöverotulot. Talouden lama aiheuttaa ongelmia kokonaisille maakunta-alueille.

Sosialidemokraatit ovat esittäneet kuntatalouden ongelmien ratkaisemiseksi kolmen vuoden sillanrakennusohjelmaa, jolla kuntatalous autet-

taisiin yli laman. Ohjelmalla turvattaisiin palveluiden taso sekä vältettäisiin henkilöstön irtisanomiset ja lomautukset.

Kuntien verotulot tulevat supistumaan 3 prosenttia vuonna 2009 viime vuoden verotulokertymään verrattuna. Suurimpana syynä on yhteisöverotuoton väheneminen viime vuoden vajaasta 1,3 miljardista eurosta noin 800 miljoonaan euroon tänä vuonna. Työttömyyden kasvu ja kotimarkkinoiden kysynnän hiipuminen heikentävät kuntien koko verotulokertymää loppuvuodesta 2009 ja erityisesti vuodesta 2010 alkaen. Kriisin pitkittyessä kuntien verotulojen kasvu voi pysyä negatiivisena vielä pitkään, mikäli veropohjaa ei vahvisteta. Tämän vuoksi on tärkeää, että kuntien saamaa yhteisöveron tuoton jako-osuutta nostetaan nyt esitettyä enemmän eli 15 prosenttiyksiköllä. Tämä lisäisi kuntien saamia yhteisöverotuloja noin 600 miljoonaa euroa vuodessa. Korotettu jako-osuus olisi voimassa vuosina 2009—2011.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että 2. lakiehdotus hyväksytään valio-
kunnan mietinnön mukaisena ja

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutet-
tuna seuraavasti:

Vastalauseen muutosehdotukset

1.

Laki

verontilityslain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään väliaikaisesti 10 päivänä heinäkuuta 1998 annettuun verontilityslakiin (532/1998) uusi
12 a § seuraavasti:

12 a §

*Veronsaajaryhmien jako-osuudet verovuosina
2009—2011*

Poiketen siitä, mitä verontilityslain 12 §:ssä
säädetään, valtion jako-osuus on 60,42 prosent-
tia, kuntien jako-osuus on 37,03 prosenttia ja
seurakuntien jako-osuus on 2,55 prosenttia

yhteisöverosta. Evankelisluterilaisten seurakun-
tien yhteisövero on 99,92 prosenttia ja ortodok-
sisten seurakuntien yhteisövero on 0,08 prosent-
tia seurakuntien yhteisöverosta.

(2 mom. kuten VaVM)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten VaVM)

Helsingissä 5 päivänä toukokuuta 2009

Heli Paasio /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Kari Rajamäki /sd

Tuula Väättäinen /sd
Reijo Laitinen /sd